

9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : навч. посібник / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К., 2006.
10. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посібник / Максименко С.Д. – 3-тє вид., переробл. та доп. – К., 2008.
11. Батлина Л.В. Теоретичні основи пізнання людини як особистості : монографія / Батлина Л.В. – Запоріжжя, 2005.
12. Коновалова В.О. Юридична психологія: Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. – К., 2004.

Кисельов Ілля Олександрович,
кандидат юридичних наук,
викладач кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Робота щойно створеної патрульної поліції започаткувала якісно новий етап розвитку правоохоронної діяльності в Україні. Українське суспільство з великими сподіваннями чекало на початок роботи нових правоохоронців, на яких функціонально та навіть морально були покладені великі надії. З моменту старту проекту патрульної поліції минуло вже достатньо багато часу, самі ж патрульні на сьогодні працюють у переважній більшості великих міст України та щодня виконують свої функціональні обов'язки. Те, що діяльність нової патрульної поліції буде відрізнятися від попередників не викликало сумніву вже з перших днів. Прийняттям Закону «Про Національну поліцію» було змінено саму концепцію діяльності поліцейських, переглянуто її завдання, напрямки діяльності. Результати не заставили чекати довго, вже через два-три тижні діяльності патрульної поліції як у ЗМІ, так і від пересічних громадян можна було почути позитивні відгуки, слова щирої вдячності на адресу нових правоохоронців.

Разом із цим рівень злочинності в Україні залишається занадто високим. Навіть поверхневий аналіз основних показників злочинності свідчить, що все більшого поширення набувають злочини проти власності, злочини проти здоров'я та життя особи, злочини проти громадського порядку та ін. У зв'язку із цим постає логічне питання про доступні методи оцінки ефективності діяльності поліції. Така проблема зумовлюється тим, що, з огляду на повідомлення у ЗМІ та думки окремих громадян, діяльність нової поліції є вкрай ефективною, якісно відрізняється від діяльності патрульної служби міліції, підрозділів ДАІ тощо. У той же час аналіз основних показників злочинності, як вже зазначалося вище, свідчить про суттєве погіршення ситуації у багатьох сферах.

Проблематика визначення ефективності ускладнюється ще й тим, що підхід, який застосовувався для визначення ефективності діяльності підрозділів міліції (визначення ефективності за «показниками», тобто за кількістю виявлених злочинців, злочинів, розкритих злочинів та ін. залежно від підрозділу), на зміну яким і прийшла нова патрульна поліція, не може бути застосований у сучасних умовах, враховуючи нові пріоритети держави у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави. В Законі «Про Національну поліцію», зокрема у ч. 4 ст. 11 вказано лише на «оцінку рівня довіри населення до поліції», проте жодного слова – про механізм та хоча б критерії оцінки її ефективності. Можна було б стверджувати, що наявність високого рівня довіри населення як раз і є основним показником ефективності, проте дані кримінально-правової статистики, на жаль, свідчать зворотнє. Високий рівень довіри населення є, безперечно, необхідним, проте однією «довірою населення» злочинності протидіяти просто неможливо.

У даному контексті, з урахуванням ранньої стадії становлення нової патрульної поліції, яка фактично не є наступником міліції, а являє собою якісно нове утворення, виникає необхідність врахування досвіду зарубіжних країн у сфері визначення показників ефективності діяльності поліції. Правильна оцінка рівня ефективності може дозволити оперативно реагувати на виникаючі проблеми, задля корекції діяльності поліції у разі необхідності, та дійсно реалізувати реформу у правоохоронній сфері, яка наблизить Україну до ЄС. Так, наприклад, у США найбільш поширеним є використання таких критеріїв ефективності діяльності поліції: а) кількість арештів по кожній категорії злочинів; б) процентний показник справ, слідство за якими завершено; в) кількість скарг на поліцію; г) службове навантаження на поліцейського, з яким він справляється; д) імідж поліції в очах громадськості. У Великобританії існують різні підходи до оцінки рівня ефективності, за одним з них враховуються: а) плинність кадрів; б) кількість скарг на поліцію; в) зростання або зниження кількості злочинів; г) здатність усувати недоліки в роботі. У Німеччині одним з основних показників (з-поміж інших) є розкриття злочинів. Поряд із цим, при оцінці ефективності діяльності поліції, у Німеччині враховується: а) професійне виконання своїх функцій; б) найбільш оптимальне використання матеріальних і людських ресурсів; в) швидкість реагування на події; г) надійність охорони об'єктів; д) вмиле запобігання і припинення масових заворушень і ексцесів; е) ступінь готовності до дій у надзвичайних обставинах.

У зарубіжній фаховій літературі з приводу виділення критеріїв та методів оцінки ефективності діяльності поліції висловлюється точка зору, згідно з якою в умовах відсутності прямого способу оцінки ефективності боротьби зі злочинністю, є можливість використання трьох непрямих методів, що дозволяють вивести загальну оцінку ефективності правоохоронної діяльності поліції, які найбільшою мірою демонструють реальний стан справ: а) досить

розумне використання офіційних даних про рівень злочинності; б) опитування жертв злочинів; в) оцінка (при можливості) тих видів поліцейської діяльності, які з професійної точки зору здійснюють певний внесок у боротьбу зі злочинністю.

З урахуванням викладеного, вбачається необхідним розроблення та впровадження офіційної методики оцінки ефективності діяльності поліції в Україні, з урахуванням тих критеріїв, які найбільшою мірою характеризують діяльність вітчизняних правоохоронних органів. Доцільним вбачається і внесення відповідних норм у Закон «Про Національну поліцію». У свою чергу, важливість розробки відповідних методик, виділення основних критеріїв та впровадження їх у законодавство на сучасному етапі в Україні, на нашу думку, важко переоцінити. Не викликає сумнівів, що сьогодні Україна твердо стала на шлях забезпечення прав і свобод людини, прагне наблизитися до світових стандартів у сфері правоохоронної діяльності. Оцінка ефективності діяльності поліції надасть змогу реально визначити у якому напрямку проводиться реформування правоохоронних органів, як відповідні реформи сприймаються населенням, та найголовніше, у разі виявлення проблем – дозволить визначити шляхи їх вирішення.

Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна,
старший викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Питання організації та управління суспільством, засоби і шляхи упорядкування суспільних відносин, найбільш прийнятні варіанти взаємодії громадянськості й держави залишаються актуальними протягом усієї історії людства. Ефективність влади у демократичній державі залежить від якості її взаємодії з громадянським суспільством. Поліція, як новоутворений орган публічної влади в Україні, здійснює свою діяльність згідно з чинним законодавством, міжнародними стандартами та покликана забезпечити реалізацію, охорону і захист конституційних прав та свобод людини і громадянина. Відповідно, сьогодні існує потреба у знаходженні шляхів для ефективною взаємодії поліції та громадянськості.

З урахуванням зазначеного проблематика взаємодії Національної поліції з інститутами громадянського суспільства має як теоретичне, так і практичне значення для розвитку відкритої держави в Україні.

Окремі проблемні аспекти взаємодії органів публічної влади, зокрема